

پیرامون فلسفه اصول فقه

(با نگاهی بر آرای آیت الله العظمی شیخ محمدحسین غروی اصفهانی)

به روشش مسعود فیاضی

www.ketab.ir

پیرامون فلسفه اصول فقه

(با نگاهی بر آرای آیت الله العظمی شیخ محمدحسین غروی اصفهانی)

به کوشش مسعود فیاضی

ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

چاپ سوم: ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰

طراح جلد: سید ایمان نوری

چاپ و صحافی: ارزوی دیدار

سرشناسه: فیاضی، مسعود، ۱۳۵۴.

عنوان و نام پدیدآور: پیرامون فلسفه اصول فقه (با نگاهی بر آرای آیت الله العظمی شیخ محمدحسین غروی اصفهانی) / به کوشش مسعود فیاضی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۶۴۶

شابک: ۶-۲۵۶-۱۰۸-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه. یادداشت: نمایه.

موضوع: اصول فقه -- فلسفه.

موضوع: Skepticism.

شناسه افزوده: اصفهانی، محمدحسین، ۱۲۵۷-۱۳۲۰.

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

رده بندی کنگره: ۵: ۱۳۹۲ ۹۹/۱۵۵ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۱

شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۴۷۹۱۲

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهیدبهشتی، تقاطع بزرگراه

شهید مدرس، پلاک ۵۶، تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران، خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۳۳۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

www.poiict.ir

همه حقوق محفوظ است

فهرست

۱۹.....	پیشگفتار
۲۳.....	مقدمه
۳۸.....	منابع

بخش اول: مباحث پیرامون دانش فلسفه اصول فقه ۴۱

۴۳.....	فلسفه اصول الفقه / جعفر سبحانی
۴۷.....	الأول: ماهی الغایة من تأسيس علم أصول الفقه؟
۴۸.....	الثاني: الأسس التي بني عليها علم أصول الفقه
۴۸.....	أ. المداليل اللغوية
۴۹.....	ب. حكم العقل النظري في باب الملازمات
۴۹.....	ج. الأحكام البديهية للعقل النظري
۴۹.....	د. حكم العقل العملي في باب التحسين والتقبيح
۵۰.....	ه. سيرة العقلاء
۵۰.....	و. كتاب الله العزيز

- ز. السنّة الشريفة ٥٠
١. الاستصحاب ٥٠
٢. مرّحات باب التعارض ٥١
- الثالث: تاريخ علم أصول الفقه ٥١
- الرابع: الطرق المختلفة في تدوين أصول الفقه ٥٢
- القواعد الأصولية المنتزعة من الفروع الفقهية ٥٣
- الجمع بين الطريقتين ٥٤
- طريقة التأليف عند فقهاء الشيعة ٥٥
- الخامس: موضوع علم الأصول ٥٥
- السادس: ماهية علم الأصول ومكانته ٥٧
- السابع: تعريف علم الأصول تعريفاً جامعاً ومانعاً ٥٩
- الثامن: الأدوار التي يلعبها علم أصول الفقه ٥٩
- أ. مرحلة النشأة ٥٩
- ب. مرحلة التبلور والفتح ٦٠
- ج. مرحلة الابداع والابتكار ٦١
- د. مرحلة التكامل ٦٢
- هـ. مرحلة قمة التكامل ٦٣
- المنهج الأصولي للمحقق الإصفهاني ٦٤
- درآمدی تأسیسی بر فلسفه اصول فقه / علی اکبر رشاد ٦٩
- چکیده ٧١
- مقدمه، سنّت مدخل نگاری ٧٢
- سیر تاریخی - معرفتی تکون و تطور مبادی پژوهی در آثار اصحاب اصول ٧٤
- ابتکار تفکیک مبادی اصول از مسائل آن ٧٩
- درباره فلسفه های مضاف ٨١
- ماهیت و هویت فلسفه اصول ٨٣

۸۴.....	انواع مسائل فلسفه اصول.....
۸۸.....	بایستگی‌های تأسیس فلسفه‌های مضاف.....
۹۶.....	تذکار(عذر قصور سلف.....
۱۰۱.....	ساختار محورهای مهم طرح‌واره فلسفه اصول فقه.....
۱۰۱.....	درآمد.....
۱۰۴.....	اینک ساختار محورهای طرح‌واره.....
۱۰۴.....	فصل یکم، مبادی پژوهی.....
۱۰۵.....	فصل دوم، درباره فلسفه علم اصول.....
۱۰۷.....	ساختار فصول و فروع فلسفه اصول.....
۱۰۷.....	فصل یکم، تعریف علم اصول.....
۱۰۷.....	درآمد.....
۱۱۰.....	فصل دوم، موضوع علم اصول.....
۱۱۱.....	فصل سوم، مسائل علم اصول.....
۱۱۲.....	فصل چهارم، قلمروشناسی علم اصول.....
۱۱۴.....	فصل پنجم، وحدت و تمایز علوم.....
۱۱۴.....	فصل ششم، غایت و فائدت علم اصول.....
۱۱۴.....	درآمد.....
۱۱۵.....	فصل هفتم، روش‌شناسی علم اصول.....
۱۱۵.....	درآمد.....
۱۱۶.....	فصل هشتم، مصادر علم اصول.....
۱۱۷.....	فصل نهم، چیدمان علم اصول.....
۱۱۷.....	فصل دهم، هویت معرفتی علم اصول.....
۱۱۸.....	فصل یازدهم، جایگاه اصول در جغرافیای علوم اسلامی.....
۱۱۸.....	فصل دوازدهم، مبانی مصدرشناختی اصول.....
۱۱۹.....	فصل سیزدهم، مبانی دین‌شناختی («فلسفه دین»ی - کلامی) اصول.....
۱۲۰.....	فصل چهاردهم، مبانی انسان (مخاطب/ مکلف)‌شناختی اصول.....

- فصل پانزدهم، مبانی معرفت‌شناختی اصول..... ۱۲۱
- فصل شانزدهم، مبانی زبان‌شناختی اصول..... ۱۲۱
- فصل هفدهم، مبانی متن - معناشناختی اصول..... ۱۲۱
- فصل هجدهم، مبانی «موضوع / متعلق» شناختی اصول..... ۱۲۲
- فصل نوزدهم، مبانی حکم‌شناختی اصول..... ۱۲۲
- فصل بیستم، تحلیل معرفت‌شناختی قضایای اصولی..... ۱۲۲
- فصل بیست‌ویکم، تحلیل اصول عملیه..... ۱۲۲
- فصل بیست‌ودوم، مبادی تطور و سازگار تحول و تکامل علم اصول..... ۱۲۳
- خاتمه، پیوست‌ها..... ۱۲۳
- پیوست یک: تعاملات علم اصول با علوم همگون و هموند نوپدید..... ۱۲۳
- پیوست دو: کاستگی‌ها و بایستگی‌های اصول فقه..... ۱۲۳
- منابع..... ۱۲۵
- فلسفه اصول فقه / علی عابدی سباهرودی..... ۱۳۱
- چکیده..... ۱۳۳
- مقدمه..... ۱۳۴
۱. فلسفه تابع..... ۱۳۴
- ۱-۱. ترکیب قوه شناخت از دو بخش محض و ترکیبی..... ۱۳۴
- ۱-۲. تقسیم فلسفه به فلسفه اولی و فلسفه تابع..... ۱۳۵
- ۱-۳. فلسفه تابع، دانش تابع و منطق تابع..... ۱۳۵
- ۱-۴. مشکل تسلسل و دور در فلسفه و علم و منطق تابع..... ۱۳۹
- ۱-۵. تناظر تسلسل و دور در شناخت و هرمنوتیک..... ۱۴۱
- ۱-۶. راه حل اجمالی مشکل فلسفه و علم و منطق تابع..... ۱۴۱
- ۱-۷. قانون شناخت‌های تابع (فلسفه تابع، دانش تابع و منطق تابع)..... ۱۴۲
- ۱-۸. انضباط قانون تابع و متغیر در مورد دانش‌ها..... ۱۴۳
۲. فلسفه اصول فقه..... ۱۴۵

- ۲-۱. تعریف اصول فقه..... ۱۴۵
- ۲-۲. عناصر تعریف اصول فقه..... ۱۴۶
- ۲-۳. مراحل استنباط نظر فقهی..... ۱۴۷
- ۲-۴. رده‌های قضایا در اصول فقه..... ۱۴۸
- ۲-۵. شناسایی فلسفه اصول فقه..... ۱۴۹
- ۲-۶. رده‌های اصلی در مسائل فلسفه اصول فقه..... ۱۵۰
- ۲-۷. پرسمان فلسفه اصول فقه..... ۱۵۱
- ۲-۸. تمایز فلسفه اصول فقه از فلسفه اولی و کلام..... ۱۵۸
- ۲-۹. شرح وظایف فلسفه اصول فقه..... ۱۵۸
- گفتاری در باب فلسفه اصول فقه (مصاحبه با آیت‌الله سیداحمد مددی) / مسعود فیاضی..... ۱۶۵
۱. تعریف فلسفه اصول فقه..... ۱۶۷
۲. تطبیق روش فلسفه‌های مضاف بر برخی مسائل..... ۱۷۰
- ۲-۱. تطبیق روش فلسفه‌های مضاف بر یک مسئله اصولی..... ۱۷۱
- ۲-۲. تطبیق روش فلسفه‌های مضاف بر یک مسئله فقهی..... ۱۷۵
۳. نحوه تأثیرگذاری فلسفه اصول فقه بر پیش‌فرض‌های مسائل دانش اصول فقه..... ۱۸۱
۴. شمول فلسفه اصول فقه نسبت به کل دانش اصول فقه از سویی و نسبت به مسائل آن از سوی دیگر..... ۱۸۴
۵. ریشه‌ها و زیربناها نسبت به کلیت دانش اصول فقه..... ۱۸۵
۶. عدم وجود مبحث موضوع، غرض، فایده و عامل تمایز علم در زمره مسائل فلسفه اصول فقه..... ۱۸۸
۷. نیاز یا عدم نیاز به تدوین علم مستقلی به نام دانش فلسفه اصول فقه..... ۱۸۹
۸. نقش فلسفه اصول فقه در طراحی اصول فقه مطلوب..... ۱۹۰

بخش دوم: مسائل فلسفه اصول فقه ۱۹۳

مراد جدی و کاربردشناسی / علیرضا قائمی نیا ۱۹۵

چکیده ۱۹۷

مقدمه ۱۹۸

تقسیم اصولی ۱۹۸

نشانه‌شناسی ۲۰۲

معناشناسی و کاربردشناسی ۲۰۳

ارتباط تقسیم زبان شناختی با تقسیم اصولی ۲۰۸

دلالت نشانه‌شناختی و زبان شناختی ۲۱۰

روش تفکیک (دیدگاه دایرةالمعارفی) ۲۱۵

مسئله ساختارمندی ۲۱۹

مرکزیت ۲۲۲

تفکیک سه مرحله ۲۲۴

۱. مرحله وضع ۲۲۴

۲. مرحله تثبیت ۲۲۵

۳. مرحله فهم ۲۲۶

نتایج تطبیقی ۲۲۶

منابع ۲۲۹

نگاهی نو به مولوی و ارشادی و برابند روش شناختی آن / محمد

عرب صالحی ۲۳۳

چکیده ۲۳۵

مقدمه ۲۳۶

۱. تعریف حکم ارشادی ۲۳۷

۲. اطلاقات ارشادی و پیشینه آن ۲۳۹

۲-۱. لزوم تفکیک میان دو اطلاق حکم ارشادی ۲۴۰

۲۴۳.....	۲-۲. سایر اطلاقات ارشادی در کلمات فقها.....
۲۴۵.....	۲-۳. پیشینه بحث.....
۲۴۷.....	۳. روش‌شناسی حکم ارشادی در قبال مولوی.....
۲۵۰.....	۳-۱. معیارهای مطرح در تشخیص حکم ارشادی از مولوی.....
۲۵۰.....	۳-۱-۱. مستقلات عقلیه در سلسله علل احکام.....
۲۵۳.....	۳-۱-۲. مستقلات عقلیه در سلسله معالیل احکام.....
۲۵۵.....	۳-۱-۲-۱. نقد.....
۲۵۷.....	۴. نقض دیگری بر معیار دوم.....
۲۵۷.....	۴-۱. موارد استحاله حکم مولوی.....
۲۵۸.....	۴-۱-۱. نقد.....
۲۵۹.....	۴-۱-۲. اوازه‌ها و اوامری مرتبط با امور دنیوی.....
۲۶۱.....	۴-۱-۲-۱. نقد.....
۲۶۱.....	۴-۱-۲-۲. پاسخ میرزا حسین به رشتی به نقد.....
۲۶۲.....	۴-۱-۲-۳. نظر نهایی.....
۲۶۵.....	۵. اجمالی از معنای ارشادی در کتب فقهی و حدیثی علمای.....
۲۶۷.....	نتیجه.....
۲۶۹.....	منابع.....
۲۷۵.....	نظریه حق از دیدگاه محمدحسین غروی اصفهانی / محمود حکمت‌نیا...۲۷۵
۲۷۷.....	چکیده.....
۲۷۸.....	مقدمه.....
۲۸۲.....	۱. تعیین موضوع محوری.....
۲۸۳.....	۲. مفهوم‌شناسی حق.....
۲۸۵.....	۳. وجودشناسی حق.....
۲۹۴.....	۴. روش‌شناسی حق.....
۲۹۷.....	۵. اصول و احکام حق.....

- ۵-۱. ضمانت اجرای حق..... ۲۹۷
- ۵-۲. اسقاط پذیری حق..... ۲۹۹
- ۵-۳. نقل پذیری حق..... ۳۰۳
- ۵-۴. انتقال پذیری حق..... ۳۰۵
- ۵-۵. تجزیه ناپذیری حق..... ۳۰۷
- ۵-۶. تعدد پذیری حق..... ۳۰۷
- ۵-۷. بطلان تصرفات نافی حق..... ۳۰۸
- ۵-۸. احکام دیگر حق..... ۳۱۱
- نتیجه..... ۳۱۳
- منابع..... ۳۱۴
- بررسی مبادی کلامی در دانش اصول فقه / سیدصادق محمدی..... ۳۱۷
- چکیده..... ۳۱۹
۱. مقدمه..... ۳۲۰
- ۱-۱. تعریف مبادی از جهات گوناگون..... ۳۲۰
- ۱-۲. پیشینه بحث از مبادی به طور عام و مبادی کلامی به طور خاص..... ۳۲۲
- ۱-۳. ضرورت بحث از مبادی به طور عام و مبادی کلامی به طور خاص... ۳۲۴
- ۱-۳-۱. مرحله نخست..... ۳۲۵
- ۱-۳-۲. مرحله دوم..... ۳۲۷
- ۱-۴. رابطه مبادی کلامی و فلسفه علم اصول..... ۳۲۸
- ۱-۴-۱. تعریف جناب آقای صادق آملی لاریجانی..... ۳۲۹
- ۱-۴-۲. تعریف جناب آقای هادوی تهرانی..... ۳۲۹
- ۱-۴-۳. تعریف جناب آقای علی اکبر رشاد..... ۳۳۰
۲. بررسی ارتباط علم کلام با علم اصول..... ۳۳۱
- ۲-۱. محور بودن علم کلام نسبت به علم اصول..... ۳۳۲
- ۲-۲. مبادی کلامی در جهت تصدیق مسائل علم اصول..... ۳۳۲

- ۲-۳. وجوه افتراق میان علم کلام و اصول فقه ۳۳۳
- ۲-۳-۱. سه اطلاق برای وجود در کلمات ۳۳۴
- ۲-۳-۲. اعتباری بودن علم از دیدگاه نگارنده ۳۳۷
- ۲-۳-۳. دو نکته ۳۴۱
۳. ارتباط علم اصول به عنوان یک علم اعتباری با امور حقیقی ۳۴۲
- ۳-۱. تحقیق و راه حل ۳۴۵
- ۳-۲. محذور تضاد میان احکام در بحث اجتماع امر و نهی ۳۴۶
- ۳-۳. نکته‌ای درباره مبادی کلامی ۳۴۷
- ۳-۴. جمع‌بندی ۳۴۸
۴. ذکر مواردی از مبادی کلامی در علم اصول ۳۴۹
- ۴-۱. قاعده استصحاب طلب حاصل ۳۴۹
- ۴-۲. قاعده العدل فی الظلم قبیح ۳۵۱
- ۴-۳. محال بودن تحصیل ۳۵۲
- ۴-۴. قُبْح ترجیح مرجوح به راجح ۳۵۳
- ۴-۵. استحاله صدور نقض غرض از شارع حکیم ۳۵۴
- ۴-۶. قاعده لطف ۳۵۵
- ۴-۷. محال بودن صدور لغو از حکیم ۳۵۶
- نتیجه ۳۵۷
- منابع ۳۶۰
- ماهیت احکام امضایی (از رهگذر بررسی تطبیقی آرای محقق غروی
اصفهانی و امام خمینی) / مسعود فیاضی ۳۶۵
- چکیده ۳۶۷
- مقدمه ۳۶۸
۱. مراتب حکم ۳۷۴
۲. چستی حقیقت حکم ۳۸۰

۳. جعل در احکام وضعی و تکلیفی ۳۸۷
۴. چیستی سیره عقلا و ماهیت امضا ۳۹۲
۵. نظر مختار ۳۹۶
- نتیجه ۳۹۸
- منابع ۴۰۰
- درآمدی بر مبانی فهم متن از دیدگاه محقق اصفهانی و هرمنوتیک / سیدحمیدرضا حسینی ۴۰۳
- چکیده ۴۰۵
- مقدمه ۴۰۶
۱. نقش متن در فهم آن از دیدگاه محقق اصفهانی ۴۰۷
- ۱-۱. مبانی فهم متن ۴۰۷
- ۱-۲. تعیین معنای متن ۴۲۱
- ۱-۳. تعیین معنای متن از دیدگاه ملایر مآخر ۴۲۷
- ۱-۴. تعیین معنای متن از دیدگاه دینای ۴۲۸
- ۱-۵. معنای بنیادی متن و دیدگاه هایدر ۴۳۰
- ۱-۶. معنای بنیادی متن و دیدگاه گادامر ۴۳۱
- ۱-۷. معنای بنیادی متن از دیدگاه ریکور ۴۳۴
- ۱-۸. تعیین معنای متن از دیدگاه هرش ۴۳۹
۲. نقش مؤلف در فهم متن از دیدگاه محقق اصفهانی ۴۴۴
۳. نقش تفسیر و مفسر در فهم متن از دیدگاه محقق اصفهانی (نظریه تفسیری محقق اصفهانی) ۴۴۷
- نتیجه ۴۵۴
- منابع ۴۵۵
- تأثیر هرمنوتیک و مبانی آن بر مباحث اصول فقه / محمد عرب صالحی ۴۵۹
- چکیده ۴۶۱

۴۶۲.....	مقدمه.....
۴۶۲.....	۱. تمایزات اساسی هرمنوتیک کلاسیک رمانتیک از هرمنوتیک فلسفی.....
۴۶۵.....	۲. دیدگاه عدم ترابط دانش هرمنوتیک و علم اصول.....
۴۶۶.....	۱-۲. پاسخ به دیدگاه مذکور.....
۴۶۸.....	۲-۲. هرمنوتیک و مبادی علم اصول.....
۴۷۰.....	۲-۳. چگونگی ارتباط هرمنوتیک کلاسیک با مباحث اصول فقه.....
۴۷۱.....	۲-۴. تعیین معنای متن و امکان فهم آن.....
۴۷۳.....	۲-۵. تمایز هرمنوتیک کلاسیک با اصول فقه در روش‌شناسی.....
۴۷۹.....	۳. چگونگی ارتباط هرمنوتیک فلسفی با مباحث اصول فقه.....
۴۸۰.....	۳-۱. مبنای هستی‌شناختی هرمنوتیک فلسفی و تأثیرات آن بر مباحث علم اصول.....
۴۸۳.....	۳-۲. مبنای انسان‌شناختی هرمنوتیک فلسفی و تأثیرات آن بر مباحث علم اصول.....
۴۸۷.....	۳-۳. مبنای دلالت‌شناختی هرمنوتیک فلسفی و تأثیرات آن بر مباحث علم اصول.....
۴۹۰.....	۳-۴. تقابل هرمنوتیک فلسفی و اصول فقه در مبحث روشمندی فهم.....
۴۹۲.....	نتیجه.....
۴۹۵.....	منابع.....
نشست علمی (اول) ظرفیت‌شناسی علم اصول فقه برای تولید علوم انسانی / غلامرضا فیاضی و علی اکبر رشاد و مسعود آذربایجانی.....	
۵۰۱.....	مقدمه.....
۵۰۲.....	۱. مفهوم‌شناسی و تقریر محل نزاع.....
۵۰۲.....	۱-۱. دانش اصول فقه.....
۵۰۳.....	۱-۱-۱. از منظر غایت‌شناسی.....
۵۰۴.....	۱-۱-۲. از منظر روش‌شناسی.....

- ۱-۳. از منظر کارکردشناسی و قلمروشناسی..... ۵۰۴
- ۱-۲. علوم انسانی..... ۵۰۷
- ۱-۲-۱. از منظر قلمروشناسی..... ۵۰۷
- ۱-۲-۲. علوم انسانی مطلوب..... ۵۱۱
- ۱-۲-۳. انواع علوم انسانی..... ۵۱۳
- ۱-۳. خلاصه مفهوم‌شناسی..... ۵۱۴
۲. کاربرد اصول فقه در کشف حقایق مورد نیاز علوم انسانی..... ۵۲۰
- ۲-۱. کاربرد اخبار آحاد در دسترسی به حقایق تکوینی..... ۵۲۲

نشست علمی (دوم) ظرفیت‌شناسی علم اصول فقه برای تولید علوم انسانی
/ علیرضا اعرافی و علی اکبر رشاد و علی شیروانی..... ۵۱۷

**بخش سوم: مباحث حاضر به ابعاد فلسفی و کلامی مرحوم
آیت‌الله محمدحسین غروی اصفهانی..... ۵۸۷**

- هفت‌نامه فلسفی / جواد خرمیان..... ۵۸۹
- چکیده..... ۵۹۱
- مقدمه..... ۵۹۲
۱. نامه اول..... ۵۹۴
۲. نامه دوم..... ۵۹۶
۳. نامه سوم..... ۵۹۷
۴. نامه چهارم..... ۶۰۱
۵. نامه پنجم..... ۶۰۷
۶. نامه ششم..... ۶۰۹
۷. نامه هفتم..... ۶۱۰
۸. سیر تفاوت دیدگاه‌ها..... ۶۱۳
- ۸-۱. سامانه فکری، شاکله ذاتی..... ۶۱۳

۸۲. مراتب درک و دانایی ۶۱۵
۸۳. درجات معارف الهی ۶۱۵
۹. مکتب فکری ۶۱۶
- سخن پایانی ۶۲۰
- منابع ۶۲۱
- گذری در اندیشه‌های کلامی محقق اصفهانی / محمدصفر جبرئیلی ۶۲۳
- چکیده ۶۲۵
- مقدمه ۶۲۶
۱. کلیات ۶۲۸
- ۱-۱. موضوع علم کلام ۶۲۸
- ۱-۲. قلمرو مباحث علم کلام ۶۲۸
- ۱-۳. منابع فهم دین ۶۲۹
۲. صفات خداوند ۶۳۰
- ۲-۱. صفات فعلی ۶۳۰
- ۲-۲. توحید ۶۳۰
- ۲-۳. فاعلیت باری تعالی ۶۳۰
۳. دین و شریعت ۶۳۱
- ۳-۱. احکام شریعت‌های الهی ۶۳۱
- ۳-۱-۱. جعل پیش از نزول وحی ۶۳۱
- ۳-۱-۲. جعل در هنگام نزول وحی ۶۳۲
- ۳-۲. پیامبر و شریعت اسلام ۶۳۲
- ۳-۲-۱. جایگاه و موقعیت ۶۳۲
- ۳-۲-۲. نسخ شرایع گذشته ۶۳۳
۴. امامت و ولایت ۶۳۴
- ۴-۱. جایگاه امام و امامت ۶۳۴

- ۴-۲. ضرورت وجود امام ۶۳۵
- ۴-۳. فلسفه امامت ۶۳۵
- ۴-۴. شئون امام ۶۳۶
- ۴-۴-۱. ولایت ۶۳۷
- ۴-۴-۱-۱. ولایت تکوینی ۶۳۷
- ۴-۴-۱-۲. ولایت تشریحی ۶۳۸
- ۴-۴-۲. تفاوت ولایت تکوینی و تشریحی ۶۳۸
- ۴-۴-۳. اشتراکات ۶۳۹
- ۴-۴-۴. ولایت پیامبر ﷺ و ائمه علیهم السلام و تصرفات مردم ۶۳۹
- ۴-۴-۵. وجوب اطاعت ۶۴۱
- ۴-۴-۱. در اوامر شرعی ۶۴۱
- ۴-۴-۲. در اوامر شخصی ۶۴۱
- ۴-۵. «العلماء» در احادیث ۶۴۱
- ۴-۶. لیلۃ القدر و امام زمان ۶۴۲
- ۴-۷. ائمه علیهم السلام و وسایط و مجاری فیض ۶۴۲
۸. ولایت فقیه ۶۴۳
- منابع ۶۴۵